

International Journal of Social and Educational Sciences
Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi

Cilt: 1 Sayı: 1 / Volume: 1 Sayı: 1

2014 - Haziran / 2014 –June

www.ijoses.com

**CUMHURİYET DÖNEMİNDE GİRESUN'DA MEYDANA GELEN DOĞAL
AFETLER VE ALINAN TEDBİRLER (1924 – 1981)**

NATURAL DISASTERS IN GİRESUN IN THE PERIOD OF REPUBLIC (1924-1981)

Ahmet Yadi*

Özet

Giresun, Doğu Karadeniz'in en batısında bulunan bir şehirdir. Giresun'da doğal afetlerin gerçekleşmesinde iklimi ve coğrafi özellikler arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Doğu Karadeniz, Türkiye'nin en çok yağmur alan yeri olması dolayısıyla buralarda, su baskınları ve heyelanlar sıkça meydana gelmektedir. Bunun sonucunda birçok ev yıkılmakta ve insanlar hayatlarını kaybetmektedir. Bunun yanında deprem, açlık, yangın ve fırtına gibi afet olaylarıyla da mücadele edilmiştir. Doğal afetlerden yalnızca insanlar zarar görmemiş birçok hayvan da telef olmuştur. Yine mahsullerin de zarar görmesiyle insanlar ekonomik sıkıntılar çekmiştir. Afet dönemlerinde bankaya borcu olan çiftçilerin borçları birer yıl süreyle ertelenmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında da salgın hastalıklarla mücadele edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sel, Heyelan, Deprem, Fırtına, Açlık

Abstract

Giresun, is a city located in the west of the Eastern Black Sea. Natural disasters in Giresun in the realization of a direct relationship between climate and geographical features are available. Eastern Black Sea in Turkey so here is the rainiest place, floods and landslides occur frequently. As a result, many houses collapsed and people are losing their lives. Besides, earthquakes, famines, natural disasters like fires and storms have been battling. Only people damage from natural disasters in many animals have perished. Still, the damage to crops has attracted people with economic difficulties. Farmers with debts to banks in times of disaster debt is deferred for one year. In the early years of the Republic, have been struggling against disease.

Keywords: Flood, Landslide, Earthquake, Storm, Poverty

---

* Giresun Üniversitesi, ahmetyadi87@gmail.com

Giriş

Bu çalışmanın amacı Giresun'da 1924 – 1981 yılları arasında meydana gelen doğal afetleri incelemek ve bu afetler sonucunda alınan tedbirleri ortaya koymaktır. Bunun için Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün konu ile ilgili envanterlerinin yanı sıra Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi belgeleri, TBMM Tutanak Dergileri ve ulusal basında çıkan haberler kaynak olarak kullanılmıştır.

Afet, “yerel kapasiteyi aşan, ulusal ve uluslararası yardım gerektiren, tahmin edilemeyen ve aniden meydana gelen, büyük zararlar ile insan ölümlerine neden olan olaylar” olarak tanımlanmaktadır. Doğal afet ise, deprem, sel, çığ, kuraklık, fırtına, dolu ve hortum gibi oluşumu engellenemeyen jeolojik, meteorolojik ve hidrolojik kökenli veya tetikli olayların sonuçlarına verilen genel addir.¹ Doğal afetler, tarihin her devrinde çok sayıda insan ölümlerine, büyük hasarlara ve birçok problemlere neden olmuştur. Türkiye’de 1950’den sonra; 13494 heyelan, 2956 kaya düşmesi, 4067 su baskını, 5318 deprem ve 731 çığ olayı meydana gelmiştir. Bu afetlerden etkilenen afetzede sayısı ise 263.549’dur.²

Giresun'da Kuzey Anadolu fay hattının oluşturduğu vadi yamaçlarında ve sahil kesimlerinde yer alan yerleşim birimlerinde heyelan olayları daha çok Keşap, Çamoluk ve Şebinkarahisar; kaya düşmeleri ise Alucra, Dereli, Bulancak ve Doğankent ilçelerinde gözlenmektedir. Giresun 102 kaya düşmesi olayıyla ilk 20 içerisinde dokuzuncu sırada yer almaktadır. Doğu Karadeniz havzasında yer alan Giresun'un özellikle sahil kesimindeki yerleşim birimlerinde ve iç kısımda bulunan Şebinkarahisar ve Doğankent ilçelerinde yağışlara bağlı olarak su baskınları gerçekleşmektedir.³ Giresun'da 2010 yılında meydana gelen selde birçok ev yıkılmış ve iki kişi de hayatını kaybetmiştir.

Çanakçı ve Dereli ilçelerine bağlı iki yerleşim yerinde çığ olayı meydana gelmiştir. Bunun dışında yaşanan çığ olayları genellikle meskûn alan dışında, dağlık alanlarda ve yollarda etkili olmaktadır.⁴

1- Yağmur ve Sel Baskınları

Doğu Karadeniz havzasında yer alan Giresun ilinin özellikle sahil kesimdeki yerleşim birimlerinde ve iç kesimdeki Şebinkarahisar ve Doğankent ilçelerinde yağışlara bağlı olarak su baskınları meydana gelmektedir.⁵ Genel olarak hemen hemen her sene meydana gelen su baskınlarıyla birlikte birçok ev yıkılmakta ve insanlar hayatlarını kaybetmektedir. İncelediğimiz dönem içindeki belgelere ve gazetelere değişik tarihlerde meydana gelen 10 sel afeti yansımıştır. Sel felaketlerinin daha çok ilkbahar ve yaz mevsimlerindeki sağanak yağmurlardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. İncelediğimiz dönem içerisinde yağmur ve sel baskınları ile ilgili tespit ettiğimiz ilk olay 18 Temmuz 1929 tarihli bir belgeden anlaşılmaktadır. Buna göre; 5 Temmuz 1929 tarihinde başlayıp iki gün devam eden şiddetli yağmurlardan dolayı dört kişi ölmüş ve 100'den fazla hayvan telef olmuştur. Gelevera, Yağlıdere, Harşit, Aları, Çömlekçi, Çavuşlu ve Eynesil dereleri taşıp güzergâhındaki pirinç tarlalarını basarak tahminen 150 bin lira kadar zarara neden

¹ Oktay Gökçe – Şenay Özden – Ahmet Demir, *Türkiye’de Afetlerin Mekânsal ve İstatistiksel Dağılımı Afet Bilgileri Envanteri*, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Afet Etüt ve Hasar Tespit Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2008, s. 5.

² Gökçe ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 10.

³ Gökçe ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 43.80.

⁴ Gökçe ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 80.

⁵ Gökçe ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 80.

olmuştu. Sağanak yağmur 10 kadar büyük köprü ile birçok menfezi de yıkarak Giresun – Tirebolu karayolunun değişik bölgelerinde tahribata neden olmuştur.⁶

1941 yılında Şebinkarahisar'ın Turpçu köyünün Kalecik mahallesindeki şiddetli sel mahalle halkının hayatlarını tehlikeye sokmuştur. Fakat zamanında alınan tedbirlerle mahalle tamamen tahliye edilmiş ve halk çadırlara yerleştirilmiştir. Bu sel sırasında hasar ve zayıat olmamıştır.⁷

Eylül 1956'da Giresun'da aralıksız olarak beş saat sağanak halinde yağın yağmur birçok tahribata neden olmuştur. Şehrin caddeleri sular altında kalmış, bazı dükkânları ve evleri su basmıştır. İnhisarlar Dairesi'nin tuz deposu sularla dolmuştur. Bulancak kazasında sele kapılan ineğini kurtarmak isteyen 60 yaşındaki bir kadın hayatını kaybetmiştir. Görele'de de 16 yaşında bir kız selden kendini kurtaramamıştır. Keşap'ta ise evinde oturmakta olan bir genç kıza yıldırım isabet ederek ölümüne neden olmuştur. Yine sel sonunda Giresun – Ordu karayolu üzerinde bulunan Batlama, Domuz deresi ve Piraziz köprüleri yıkılmıştır.⁸

1959 Mayıs'ında yağın yağmurlar Trabzon, Rize ve Giresun'da sel felaketlerine sebep olmuştur. Sel felaketi birçok evin, sekiz köprünün ve bir elektrik santralinin yıkılmasına ve 30 kişinin ölümüne sebep olmuştur. Diğer vilayet valileri felaketzedelere yardım göndermek üzere harekete geçmişlerdir. Ayrıca Ankara'dan yardım malzemesi ve yiyecekler gönderilmiştir.⁹ Yine 1962'de Alucra kazasında sağanak halinde bir saat yağın yağmur ve dolu neticesinde bazı evler de hasar oluşmuştur.¹⁰

Temmuz 1965'de şiddetli yağmur dolayısıyla Aksu, Yağlıdere ve Gelevera derelerinin taşmasıyla meydana gelen selde suların sürüklediği evlerin sayısı 150'yi bulmuştur. Tirebolu – Espiye arasındaki köprünün yıkılmasıyla Trabzon – Samsun sahil yolu trafiğe kapanmıştır. Orman İşletmesi'ne ait tomruklar denize sürüklenmiş, yaylalarda çok sayıda büyük ve küçükbaş hayvan telef olmuştur. Dereli, Aksu, Camıyanı, Yağlıdere ve Harşit bölgelerindeki halk evlerin damında ve ağaçlarda mahsur kalmıştır. Seller, Dereli ilçesinde 10 evi denize sürüklerken 25 ev ve çok sayıda dükkânı da yıkmıştır. Denize sürüklenen ev sayısı Aksu'da 5, Camıyanı merkezinde 40'tır. Aynı zamanda Dereli'de sellerin sürüklediği büyük bir kaya parçası bir evi yıkmış ve içinde bulunan iki çocuk da hayatını kaybetmiştir. Giresun ile Tirebolu arasındaki sahil yolu, büyük ve küçükbaş hayvan cesetleri, tomruk ve sökülmüş ağaçlarla dolmuştur. Selin geçtiği bölgelerde fındık mahsulü tamamen harap olmuştur. Zararın yalnız fındıkta 50 milyon lira civarında olduğu belirtilmektedir. Mahsur kalanları kurtarmak için Ankara'dan helikopter istenmişse de helikopterin kısa menzilli olmasından dolayı sonuçsuz kalmıştır. Giresun Valisi Sadullah Veren sel bölgelerine gidilemediğini, telefon ve telgraf direkleri yıkıldığından haberleşmenin de kesildiğini belirtmiştir.¹¹

Giresun milletvekili Naim Tirali, son zamanlarda Giresun'da meydana gelen sel felaketlerini TBMM'de gündeme getirmiştir. Bölgeye yapılan yardımların yetersiz olmasından

⁶ BCA, 030.10.0.0/117.818.29, 18 Temmuz 1929.

⁷ BCA, 030.10.0.0/118.834.24, 30 Mart 1941 tarihli Giresun Valisi tarafından çekilen telgraf.

⁸ Milliyet, 05 Eylül 1956, s. 1.

⁹ Milliyet, 22 Mayıs 1959, s. 1.

¹⁰ Milliyet, 27 Mayıs 1962, s. 1.

¹¹ Milliyet. 26 Haziran 1965, s.1.; 27 Haziran 1965, s. 1.

dolayı doğal afetlerle ilgili olan kanunun eksikliği görülmüştür. Daha sonra doğal afetlerle ilgili olan kanunun bazı maddelerinde değişikliğe gidilmiştir.¹²

1967 Temmuzunda şiddetli yağmur sonucunda oluşan seller bir değirmeni ve evi yıkmıştır. Görele’de yağmur yüzünden taşan dereyi geçmeye çalışan bir kişiyle birlikte dere üzerindeki su değirmeninde bulunan iki kişi de sürüklenerek hayatlarını kaybetmişlerdir. Aynı ilçede bir tepe üzerinde bulunan bir ev şiddetli yağmurdan çökmüş ve içinde bulunan 5 kişilik aile yok olmuştur.¹³

1975 ilkbaharında karların erimesi ve yağmurların şiddetli yağmasıyla Giresun’daki Aksu deresi taşmış Barça köyü ile Giresun arasındaki ulaşımı sağlayan köprüyü yıkmıştır. Bu nedenle SEKA İlkokulu’nda okuyan 60 kadar öğrenci okula gitmek için derenin içinden geçmek zorunda kalmışlardır. Köprünün yıkılmasıyla öğrencilerden başka SEKA’da çalışan işçilerde fabrikaya geliş gidişlerinde büyük sıkıntıya düşmüşlerdir.¹⁴

1981’in Haziran ayında Giresun’un Görele ilçesinde iki gün yağın sağanak yağışlar sonucu 18 köy yolu ulaşımına kapanmıştır.¹⁵ Temmuz ayında ise sık sık değişen hava koşulları sonucunda Giresun’da 5 kişi sulara kapılarak ölmüştür. Giresun Cumhuriyet Savcılığı’na göre Giresun – İnışdibi arasında çalışmakta olan Mehmet Banat yönetimindeki 52 AF 171 plakalı yolcu otobüsü Darıbükü mevkiinde, Baltama deresinden karşıya geçmek isterken, derenin ortasında stop etmiştir. Yüksek yaylalarda meydana gelen yağışlar dere suyunun artmasına neden olduğu için olaya müdahale edilememiştir. Gecenin geç saatlerine kadar yapılan aramalar sonucu otobüs yolcularından 5’i kaybolmuştur.¹⁶

2- Heyelan ve Toprak Kayması

Şiddetli yağın yağmurlar Giresun’da sadece sele değil aynı zamanda büyük çaplı toprak kaymasına da sebep olmuştur. Bunda bölgede ilkbahar ve yaz yağmurlarının sağanak olarak yağması, toprak yapısı ve yer şekilleri önemli bir etkiye sahiptir. Afet bilgileri envanterine göre, afetzede sayıları bazında heyelanlardan en çok zarar yer gören 20 yer içerisinde Giresun’un Şebinkarahisar ilçesi 110 heyelan ve 104 afetzede ile 10. sırada yer almaktadır.¹⁷ İncelediğimiz dönem içerisindeki belgelerden tespit ettiğimiz ilk toprak kayması olayı 1931 yılında meydana gelmiştir. 1931 Nisanı’nda Şebinkarahisar – Alucra karayolunun 7 ve 8’inci kilometrelerinde Alucra suyunun yön değiştirmesinden dolayı yolun 500 metrelik kısmında heyelan meydana gelmiştir. Büyük arazi kitleleri değişik yerlerden yarılmış ve yolu tehlikeli bir hâle getirmiştir.¹⁸

1948’de Tirebolu merkezde ve Cıntaş Mahallesi içinde bir cami, 30’a yakın ev, 25 dükkân, iki otel, üç kahvehane ve iki fırın bulunduğu ve aynı zamanda Trabzon – Giresun karayolunun 17 km metre karelik kısmını kapsayan alanda kayma riski olduğu tespit edilmiştir. Meydana gelebilecek muhtemel bir toprak kaymasının önüne geçebilmek için çalışmalar yapılmıştır. Bayındırlık Bakanlığı Jeoloji mütehassısının belediyeye sunduğu raporunda bu mntıkada lağım ve yağmur sularının umumi bir kanalizasyona alınmasının lazım geldiği, aksi takdirde yağmur mevsiminde kaymanın meydana geleceği ve ileride bütün kasabayı içine alan önüne geçilemez bir

¹² *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C. 43, 2 Temmuz 1965, Dönem 1, Toplantı 4, Birleşim 139, s.43-46.

¹³ *Milliyet*, 28 Temmuz 1967, s. 3.

¹⁴ *Milliyet*, 17 Mayıs 1975, s. 3.

¹⁵ *Milliyet*, 18 Haziran 1981, s. 3.

¹⁶ *Milliyet*, 2 Temmuz 1981, s. 12.

¹⁷ Gökçe ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 29.

¹⁸ *BCA*, 030.10.0.0/117.819.3, 16 Nisan 1931.

tehlike yaratacağı öğrenilmiştir. Yapılacak olan kanalizasyonun maliyeti ise 80 – 100 bin liraydı. Ancak belediye bütçesinin buna yetmeyeceği belirtilmiştir. Fakat bölgede yaşayan insanların can güvenliği olmadığından alınan karar başbakanlığa arz edilmiştir. Başbakanlıktan gelen cevapta 1948 yılı afet ödeneğinin sene başında bittikten Tirebolu'daki toprak kaymasını önlemek için yapılacak kanalizasyona ödenek ayrılmayacağı ifade edilmiştir. Ayrıca 1949 yılı bütçesinde yeterli miktarda ödenek sağlandığı takdirde bu isteğin göz önünde bulundurulacağı da belirtilmiştir.¹⁹

1954'te Bakanlar Kurulu'nca, heyelan ve kaya düşmesine maruz kalan Tirebolu'nun Boynuyolu Zir köyünde bulunan aileler²⁰ ile Şebinkarahisar'ın Çırdak köyü halkının daha uygun yerlere yerleştirilmesine kararlaştırılmıştır.²¹ Çırdak köyünden 63 aileye ev, ahır ve samanlıklarını yeniden yaptırabilmeleri için devlet ormanlarından 431m³ tomruk verilmiştir.²² Aynı yıl içinde Merkezi İskân Komisyonu'nca Alucra'nın Pozan, Eliye, Ozan, Aşağı Zapa'nın Ormanlı mahallesi, Yusufeli ve Alt Zapa köyünün Çay mahallesi heyelan nedeniyle buldukları yerlerden başka yerlere nakledilmesi kararı alınmıştır.²³ 1959 tarihinde de Alucra ilçesine bağlı Zodoma (Çakılıkaya) köyünde yer kaymasından zarar görenler, aynı köyün sınırları içinde bulunan Ezerte Düzlüğü mevkiine yerleştirilmişlerdir.²⁴

1964'te Bakanlar Kurulunca, yer kayması olayından zarar gören ailelerden Alucra'nın Aşağı Zapa köyünde bulunanların, aynı köyün sınırları içindeki Mezarlık mevkiine,²⁵ Şebinkarahisar ilçesine bağlı Ozanlı köyünde bulunanlar ise Şebinkarahisar – Suşehri yolu üzerindeki Tönük köprüsü civarında olan Yazı mevkiine yerleştirilmeleri kararlaştırılmıştır.²⁶

1965 yılında Bakanlar Kurulu, Şebinkarahisar'ın Avutmuş mahallesinin Eşekgölü mevkiinde meydana gelen toprak kaymasına maruz kalan 8 aileye belediye sınırları içinde bulunan Mezarlık mevkiine yerleştirmiştir. 12.500 lirayı geçmemek üzere inşaat yardımı yapılmıştır. Ayrıca yol ve kadastro için 20 bin liralık ödenekte ayrılmıştır. Afetzedeler 7269 sayılı kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlere, mahalli özellikler göz önünde bulundurularak kolaylıkta sağlanmıştır. Bunun için önceden hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler neticesinde inşaat bedellerinin, inşaatın seyrine göre taksitler halinde ödenmesi ve gerektiğinde malzeme yardımı sağlanması ve yapılacak bu yardımların aynı kanunun 40'ncü maddesindeki esaslar dairesinde tahsili kararlaştırılmıştır.²⁷ Ocak 1967 ise Giresun'un Alucra ilçesine bağlı Dolundas köyünde meydana gelen yer kaymasından zarar gören aileler Kaşınbaşı Düzlüğü mevkiine yerleştirilmişlerdir.²⁸

3- Yangın

İncelediğimiz dönem içinde arşiv belgelerine ve basına üç yangın olayı yansımıştır. Bunlardan ilki 1932 yılında Dereli'nin Semail köyü civarında Çilekli ormanında çıkan yangındır. Yangın halkın ve jandarmanın gayretiyle söndürülmüştür. Yanan orman alanı 28 hektardır. Bu

¹⁹ BCA, 030.10.0.0/159.114.30, 8 Temmuz 1948.

²⁰ BCA, 030.18.1.2/136.62.16, 25 Haziran 1954, İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesi.

²¹ BCA, 030.18.1.2/137.64.12, 25 Haziran 1954, İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesi.

²² BCA, 030.18.1.2/137.80.17, 1 Ekim 1954, İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesi.

²³ *Milliyet*, 14 Eylül 1954, s. 3.

²⁴ BCA, 030.18.1.2/190.70.17, 4 Aralık 1965.

²⁵ BCA, 030.18.1.2/178.28.9, 15 Mayıs 1964.

²⁶ BCA, 030.18.1.2/178.34.17, 20 Haziran 1964.

²⁷ BCA, 030.18.1.2/187.37.8, 21 Haziran 1965.

²⁸ BCA, 030.18.1.2/202.1.3, 3 Ocak 1967.

olaydan 1 gün sonra Yavuz Kemal civarında Çaldağ ormanında bir yangın daha çıkmıştır. Burada 120 hektarlık bir çalılık ise yanmıştır. Dereli’de çıkan yangının faili bulunmuş fakat Yavuz Kemal’deki yangının faili bulunamamıştır.²⁹

7 Ağustos 1961 tarihinde Şebinkarahisar’da büyük bir yangın çıkmıştır. 80 bina tamamen, 32 bina ağır, bir bina orta ve 7 bina ise hafif derecede hasar görmüştür. Bu binalarda 276 dükkân ve 7’de hane bulunmaktadır. Yangından sonraki hafta ilk ve acil yardım olarak kullanılmak üzere ilgili kaymakamlık emrine 20 bin lira gönderilmiştir. Ayrıca dükkânı yanan esnafa dükkân yapılması için Giresun Valiliği emrine 20 bin lira gönderilmiştir. Fakat bu para ile 210 ton un alınmış, felaketzede vatandaşlara ekmek yaptırılıp dağıtılmış ve 80 torbasının da kış ortasında açlık tehlikesi ile karşı karşıya kalmamaları için muhafaza edildiği belirtilmiştir.³⁰

4- Deprem

Giresun’un depremden etkilenen bölgeleri daha çok iç kesimlerde bulunan Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk gibi ilçeleridir. Bu ilçeler birinci derecede deprem bölgeleri içinde yer almaktadır. Bu ilçelerin dışında kalan bölgeler ise üçüncü ve dördüncü derece deprem bölgeleriydi.³¹ Belgelere göre ilk deprem 1930 yılında Şebinkarahisar ve Alucra’da gerçekleşmiştir. Şebinkarahisar’da 3, Alucra’da ise 8 saniye sürmüştür. Depremde can ve mal kaybı yaşanmamıştır.³² Yine 1932 yılında Şebinkarahisar’da güneyden kuzeye doğru oldukça şiddetli bir yer sarsıntısı meydana gelmiş ve hasara yol açmamıştır.³³

1939 yılındaki Erzincan depremi Giresun’u da yakından etkilemiş, kaza ve köylerde çokça hasar meydana gelmiştir. Depremzedelere yapılması lazım gelen yardımların acilen yapılması gerektiği için Samsun, Trabzon ve İstanbul vilayetlerine bildirilmiştir. İstanbul’dan hareket edecek vapurla bir miktar çadır, sağlık malzemesi ile birkaç doktor gönderilmiştir.³⁴ Depremde Şebinkarahisar ilçesi tamamen harap olmuştur. Giresun’dan Şebinkarahisar yolu üzerinde 500 m yüksekliğinde bir tepe kaymış ve yol kapanmıştır.³⁵ Giresun’da 237 bina yıkılmış ve 1002 binada hasarlı olarak tespit edilmiştir. Ölü sayısı 1439 ve yaralı sayısı 488’dir. Giresun Valiliğine 83 çuval giyecek, 52 teneke helva ve kavurma, 64 balya giyecek eşya, yine İstanbul’dan 30423 parça giyecek gönderilmiştir. Giresun ve çevresinde yıkılan evlerin yeniden yapılması içinde İstanbul’dan 310m³ olan keresteler gönderilmiştir.³⁶

1940 yılında Erzincan depreminden etkilenen Giresun ile Bulancak arasındaki köyler ile Tirebolu’nun Avculu ve Çınarcık köyleri hasar gören yerler listesine eklenmiştir.³⁷ 1941 yılında ise İcra Vekilleri Heyetince 3849 sayılı kanunla Nafia Vekâleti bütçesine konulan 5 milyon liralık tahsisattan 2500 liranın, zelzelede zarar gören Alucra belediyesine verilmesi kabul edilmiştir.³⁸

²⁹ BCA, 030.10.0.0/120.853.11, 20 Kasım 1932.

³⁰ *Milliyet*, 08.08.1961, s.1.; *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.2, 17 Ocak 1962, Dönem 1, Toplantı 1, Birleşim 34, s. 32.

³¹ Süleyman Pampal – Bülent Özmen, *Türkiye’de Deprem Gerçeği*, Ümit Ofset Matbaacılık, Ankara 2007, s. 106, 129, 179, 263, 332-333, 429.

³² BCA, 030.10.0.0/119.837.16, 16 Aralık 1930.

³³ BCA, 030.10.0.0/119.838.13, 8 Aralık 1932.

³⁴ BCA, 030.10.0.0/119.844.1, 29 Aralık 1939.

³⁵ *Cumhuriyet*, 8 Ocak 1940; Aslı Arslan, *Türkiye’de Tabii Afetler(1923-1950)*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2003, s. 29.

³⁶ Arslan, *a.g.t.*, s. 34-35, 45, 52.

³⁷ BCA, 030.18.1.2/92.71.9, 17 Temmuz 1940.

³⁸ BCA, 030.18.1.2/95.46.10, 4 Haziran 1941.

1942 Şubatı ortasında Giresun, Şebinkarahisar, Görele ve Alucra da hissedilen yer sarsıntısında ise hasar meydana gelmemiştir.³⁹ Aynı yılın Aralık ayında Giresun ve çevresinde biri 16 saniye diğeri 3-4 saniye süren iki yer sarsıntısı yaşanmıştır. Bu yer sarsıntısında can ve mal kaybı olmamıştır.⁴⁰ 1971 yılında ise Giresun'da hafif ve zarara yol açmayan depremler meydana gelmiştir.⁴¹

5- Fırtına

Giresun'da meydana gelen doğal afetlerden biri de fırtınadır. İncelediğimiz dönem içerisindeki ilk fırtına olayı 1933 yılında meydana gelmiştir. Bu fırtına sonucunda merkezde 3 mavna,⁴² iki küçük balıkçı kayığı tamamen parçalanmış ve üç mavna da kısmen zedelenmiştir. Sahile yakın eski bir ev harap olmuş, dalgalar mezarlıklara kadar girmiştir. İhraç edilmek üzere iskeleyle getirilmiş olan ceviz kütüklerinden on tanesiyle yine orada bulunan 46 çuval fındık denize sürüklenmiştir. Yine Görele'de yapılmakta olan parkın duvarı yıkılmış ve sahile yakın bazı evleri su basmıştır. Zefre ve Canburnu mevkiinde ise üç kayık kaybolmuştur. Zefre'de sahile yakın bir kahvenin duvarı yıkılmış ve Tirebolu rıhtımı üzerinde bulunan gümrük muhafaza memurlarına ait bir kulübe ve çekili bir sandal parçalanmıştır. Keşap'ta denizde bulunan altı küçük balıkçı kayığından ikisi geri dönmüş ve dördü kaybolmuştur. Karada iki tekne parçalanmışsa da makineleri kurtarılmıştır. Bulancak'ta ise küçük bir ev kısmen, iskelenin döşeme tahtaları tamamen harap olmuş ve sahil yolu bozulmuştur.⁴³ Ayrıca Eylül 1935'te Giresun limanında meydana gelen fırtınada faydalı çalışmalarıyla gemicileri kurtaran Trabzonlu Çolakoğlu Recep'e İcra Vekilleri Heyetince, 200 lira mükâfat verilmiştir.⁴⁴

1939 Ekimi'nde meydana gelen bir kasırga ise yarım saat devam etmiştir. Kasırga, hükümet konağı, hapishane ve birçok evin çatı ve bacalarını uçurmuş, camlarını kırmıştır. Telefon telleri bozulmuş, ağaçlar devrilmiş, iskelede bulunan mavnadaki 300 çuval fındık ıslanmış ve 72 çuvalı da denize sürüklenmiştir. 3 adet mavna da harap olmuştur. Fener civarında bir sandal devrilerek 9 kişilik mürettebatından birisi kayıp olmuştur.⁴⁵

1962'de yaşanan fırtına ise Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz tarafından Meclis gündemine getirilmiştir. Mustafa Kemal Çilesiz, 26 Aralık 1962'de mecliste yaptığı konuşmada Giresun'da meydana gelen fırtınanın büyük zararlara yol açtığını belirterek diğer bölgelere yapılan yardımlar gibi Giresun'a acilen yardım yapılması gerektiğini dile getirmiştir.⁴⁶

13 Ocak 1968 tarihinde Görele ve Eynesil'de meydana gelen kasırga sonucunda birçok köy zarar görmüştür. Bakanlar Kurulunca inşaat, yol, su, kanalizasyon tesisleri, arazi sağlanması, kadastro, harita ve plan gibi işler için Görele'ye bağlı köylerden; Tekgöz köyündeki 6 aileye 59.500,⁴⁷ Yukarısığırık köyündeki 13 aileye 129.000,⁴⁸ Koyunhamza köyündeki 6 aileye 59.500,⁴⁹ Kırıklı köyündeki 12 aileye 119.000⁵⁰ ve Beyazıt köyündeki 13 aileye ise 129.000 lira⁵¹

³⁹ BCA, 030.10.0.0/120.849.5, 15 Şubat 1942.

⁴⁰ BCA, 030.10.0.0/120.849.9, 22 Aralık 1942.

⁴¹ *Milliyet*, 18 Nisan 1971, s. 9.

⁴² Limanlarda, şamandıralara bağlı olarak yükleme ve boşaltma yapan gemilerden kıyılara yük götürüp getiren tekne.

⁴³ BCA, 030.10.0.0/121.861.8, 17 Aralık 1933.

⁴⁴ BCA, 030.18.1.2/61.1.18, 8 Ocak 1936.

⁴⁵ BCA, 030.10.0.0/121.862.22, 13 Ekim 1939.

⁴⁶ *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.10, 26 Aralık 1962, Dönem 1, Toplantı 2, Birleşim 22, s. 451.

⁴⁷ BCA, 030.18.1.2/220.40.1, 1 Haziran 1968, Bakanlar Kurulu Kararnamesi (BKK).

⁴⁸ BCA, 030.18.1.2/220.39.7, 1 Haziran 1968, BKK.

⁴⁹ BCA, 030.18.1.2/222.49.9, 1 Temmuz 1968, BKK.

para verilmiştir. Yine masraflar için Eynesil'e bağlı Kösemen köyündeki 8 aileye 79.000,⁵² Belen köyündeki 22 aileye 216.000,⁵³ Kemalîye köyündeki 17 aileye 169.500⁵⁴ ve Yarımca köyündeki 7 aileye de 69.500 lira ayrılmıştır.⁵⁵ Afetzedeler 7269 sayılı kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlere, mahalli özellikler göz önünde bulundurulurken kolaylıkta sağlanmıştır. Bunun için önceden hazırlanacak planlar ve yapılacak keşifler neticesinde inşaat bedellerinin, inşaatın seyrine göre taksitler halinde ödenmesi ve gerektiğinde malzeme yardımı sağlanması ve yapılacak bu yardımların aynı kanununun 40'inci maddesindeki esaslar dairesinde tahsili kararlaştırılmıştır.

1968 Martı'nda şiddetli fırtına ve yağmurlar Giresun'da can ve mal kaybına yol açmıştır. Kaybolan 15 balıkçı teknelinin izine rastlanmamıştır. Fırtına yüzünden birçok evin ve caminin çatıları uçmuş ve bazı evler oturulmayacak derecede hasar görmüştür. Teknesiyle balığa çıkan Zühtü Çolak adlı bir şahıs donarak ölmüş, aynı teknede bulunan iki kişi Karaduman motoru tarafından baygın halde kurtarılmıştır.⁵⁶ Mustafa Kemal Çilesiz Mecliste, Giresun'da çok şiddetli bir fırtınanın meydana geldiğini ve insanların zor durumda olduklarını ve gerekli yardımın yapılmasını istemiştir. Buna cevap olarak Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, fırtınanın ardından mahalli teşkilatlara emir verdiklerini ayrıca üç kişilik bir ekip kurarak zarar tespiti yapılmaya başlandığını belirterek, yiyecek yardımları yapılmasını için gereken emirlerin verildiği açıklamasını yapmıştır.⁵⁷

6- Açlık

Giresun; ekonomik yaşamı neredeyse fındık üreticiliğine dayanan bir ildir. Giresun'un büyük bir bölümünün dağlarla kaplı olması ekim alanlarını kısıtlamakta ve nüfusun beslenme gereksinimini karşılamaya yetmeyen bir tarımsal yapı ortaya çıkarmaktadır.⁵⁸ Dolayısıyla fındığın doğal afetler ve böceklerden zarar görmesi halkı ekonomik zorluklara düşürmektedir.

II. Dünya Savaşı'ndan kaynaklanan ekonomik sıkıntılar tüm Türkiye'de olduğu gibi Giresun'u da derinden etkilemiştir. Öyle ki bu dönemde en temel gıda maddeleri bile karne ile verilmeye başlamıştır. II. Dünya Şavaşı'nın 1939 Eylülü'nde patlak vermesi Türkiye'nin ekonomik hayatını etkilemesi de yoksulluğu beraberinde getirmiştir. İncelediğimiz belgelerde bunu açıkça görmekteyiz. Tetkik edilen belgelerdeki ilk açlık olayı Mayıs 1930'da Tirebolu'nun Buğdalızir köyünde açlıktan 4 kişinin hayatını kaybetmesidir. Bu durum o dönem için Tirebolu'nun ekonomik hayatının kötüye gittiğini göstermektedir.⁵⁹ Aynı yıl içerisinde Giresun ve çevresinde fındık mahsulünün noksanlığı dolayısıyla 47.000 nüfus iâşe sıkıntısı çekmiştir. Bu muhtaç insanlara ambarlarda mevcut olan zahireden 13.500 kilo buğday, mısır ve arpa dağıtılmıştır.⁶⁰

⁵⁰ BCA, 030.18.1.2/221.46.20, 1 Temmuz 1968, BKK.

⁵¹ BCA, 030.18.1.2/221.47.3, 1 Temmuz 1968, BKK.

⁵² BCA, 030.18.1.2/220.40.2, 1 Haziran 1968, BKK.

⁵³ BCA, 030.18.1.2/220.39.6, 1 Haziran 1968, BKK.

⁵⁴ BCA, 030.18.1.2/221.46.19, 1 Temmuz 1968, BKK.

⁵⁵ BCA, 030.18.1.2/222.49.8, 1 Temmuz 1968, BKK.

⁵⁶ *Milliyet*, 14 Mart 1968, s. 7.

⁵⁷ *Millîyet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.23, 26 Ocak 1968, Dönem 2, Toplantı 3, Birleşim 32, s. 625-626.

⁵⁸ Mukaddes Çelik, "Cumhuriyet Döneminde Giresun: İktisadi Açından Bir Tetkik", *Giresun Tarihi Sempozyumu 24-25 Mayıs 1996*, Giresun Belediyesi Kültür Yay., İstanbul 1997, s. 355-356.

⁵⁹ BCA, 030.10.0.0/120.858.5, 27 Mayıs 1930.

⁶⁰ BCA, 030.10.0.0/117.818.4, 16 Ağustos 1930.

1941 yılında ise Görele'deki açlık tehlikesine karşı Kızılay tarafından mısır gönderilmiştir.⁶¹ Yine aynı yıl içinde Giresun vilayetinin açlık buhranına düşmemesi için Giresun, Tirebolu, Görele ve Bulancak'ın aylık un ihtiyacı belirlenerek gerekli stokun ofis ambarında bulundurulması Başbakanlığa bildirilmiştir. 1941 yılında aylara göre un ihtiyacı dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.⁶²

Tablo – 1: 1941 Yılında Giresun ve Kazaların Aylara Göre Un İhtiyacı (Çuval)

Aylar	Giresun	Tirebolu	Görele	Bulancak
Ocak	1800	360	300	300
Şubat	1800	360	300	300
Mart	1800	360	300	300
Nisan	1800	360	300	300
Mayıs	1800	360	300	300
Haziran	1800	360	300	300
Temmuz	1800	720	500	500
Ağustos	2500	800	650	650
Eylül	2500	800	650	650
Ekim	1800	500	400	500
Kasım	1800	360	300	300
Aralık	1800	360	300	300
TOPLAM	23000	5700	4600	4700

Tablodan edindiğimiz bilgiye göre Giresun, Tirebolu, Görele ve Bulancak'ın 1941 yılı un ihtiyacının toplamı 38.000 çuvaldır. Bulancak ve Görele'nin 1941 yılı un ihtiyacı hemen hemen aynıdır. Un ihtiyacı, fındık mevsimi olan Ağustos ve Eylül aylarında daha büyük bir artış göstermektedir. Giresun merkezin una olan ihtiyacı diğer üç ilçenin toplam un ihtiyacından daha fazladır.

1946 yılında Giresun'da gıda maddelerinin eksikliğinden dolayı halk fizyolojik sefaletе düşmeye başlamıştır. Yapılan incelemeler sonucunda 3 bin ton mısıra ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Milletvekilleri bu ihtiyacın en kısa zamanda gönderilmesini bildirmişlerdir.⁶³

Eylül 1956 yılında meydana gelen selde Piraziz'de mısır mahsulünü hasara uğratmıştır. Kaldı ki bu yıllarda üretilen mısır halkın ihtiyacına cevap vermiyordu. Yöre halkı, Ofis tarafından halka verilen buğdayın az geldiğini ara sıra gelen buğdayın ise nüfus başına iki ile beş kilo arasında olduğunu bu durum karşısında ekmek sıkıntısı çektiklerini Başbakanlığa belirtilmiştir. Bunun üzerine Giresun'a 1957'nin şubat ayı ihtiyacı için 1550 ton buğday gönderilmiştir ve ilgili makamlara bu konu hakkında talimatlar verilmiştir.⁶⁴

1961'de Giresun milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz mecliste, Giresun, Ordu ve Trabzon halkına ucuz ekmeklik hububat verilmesi için ne düşünüldüğü ve ne gibi tedbirler alındığı hakkında bir soru sormuştur. Ticaret Bakanı İhsan Gürsan cevabında; Karadeniz bölgesinde ekmeğini evinde yapan köylünün tek mahsulü olan fındık fiyatlarının düşüklüğü göz önünde

⁶¹ BCA, 030.10.0.0/178.234.31, 30 Haziran 1941.

⁶² BCA, 030.10.0.0/185.273.6, 20 Aralık 1941.

⁶³ BCA, 030.10.0.0/177.224.7, 19 Mart 1946, Eşref Dizdar ve İhsan Gurak tarafından çekilen telgraf.

⁶⁴ BCA, 030.1.0.0/99.610.1, 22 Şubat 1957, Telgraf; Piraziz, Erenköy, Çayır, Maden, Güney, Armutçukuru ve Alibeyköy muhtarları tarafından çekilmiştir.

bulundurulmuştur. Bu için 1950 yılından itibaren en ucuz fiyattan mısır ve buğday dağıtılmaya başlandığını ve buğday alım fiyatlarındaki zamma paralel olarak 1956'da 25, 1957'de 30, 1958'de 30, 1959'da 40, 1960'da 50 ve nihayet 1961 yılının Ekim ayına kadar 55 kuruşluk satış fiyatı uygulandığını belirtmiştir. Fiyat bakımından halkı zorda bırakan bir durumun olmadığını ve bölge halkının senelik ihtiyacı olan 160 bin tonun üzerinde olan ekmeklik ihtiyacı ofis iş yerlerinden düzenli olarak karşılanmakta olduğunu ve fındık fiyatlarının son günlerde yüksek olduğunu halkın satın alma gücünü artırdığını dile getirmiştir.⁶⁵ Aynı yıl içerisinde peşin parayla hububat alamayacaklar için Giresun, Ordu ve diğer ihtiyaç bölgelerinde 5.000.000 liraya kadar vadeli satış yapmak için Toprak Mahsulleri Ofisi yetkili kılınmıştır.⁶⁶

Mustafa Kemal Çilesiz 1963 yılında, fındık ve mısır mahsulü yetersiz olan Karadeniz bölgesi halkının açlığa karşı korunmasını sağlamak konusunda ne düşünüldüğüne dair soru sormuştur. Ticaret Bakanı Ahmet Oğuz, bu sene mahsullerin iklim şartlarından dolayı yetersiz olduğunu ve mahsulleri tabii afetlerden hasara uğrayıp muhtaç duruma düşen vatandaşlar için gerekli yemeklik hububatın sağlanması için yeni bir kanun tasarısının hazırlandığını belirterek yasa kanunlaşınca ihtiyaçların zamanında karşılanacağına dikkat çekmiştir.⁶⁷

Mart 1966'da meclisteki bir oturumda CHP Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz, Doğu Karadeniz ve Giresun'da açlık tehlikesi bulunduğunu ifade etmiştir. Yine bu yıl fındık istihsalinin az olması sebebiyle halkın elindeki bütün malı tefecilerin çektiklerini Doğu Karadeniz'de tefeciliğin bir felaket haline geldiğini bildirmiştir.⁶⁸

7- Mahsullerin Afetlerden Zarar Görmesi

Giresun'da fındık ve mısır mahsulleri don, kuraklık, sel, karalık hastalığı ve fındık kurdu gibi tabii afetler nedeniyle zarar görmekteydi. Halk Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarını bile zaman zaman ödeyemez duruma gelmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra 1929 yılında fındık mahsulü zarar görmüştür. 1929 yazında Fındığın az olmasıyla halk ekonomik sıkıntıya düşünce İcra Vekilleri Heyetince borçları ertelenmiştir.⁶⁹

Temmuz 1941'de ise Tirebolu merkezi ve köylerinde meydana gelen don ve karalık hastalığı nedeniyle fındık hasara uğramıştır. Bu yüzden borçlarını ödeyemeyecek duruma düşen çiftçilerin Ziraat Bankası'na olan 107.516 liralık borçları bir sene ertelenmiştir.⁷⁰ Yine 1943 yılında don ve kuraklık nedeniyle Tarım Kredi ve Ziraat Bankası'na olan borçlarını ödeyemeyenlerin borçlarının ertelenmesi kararı alınmıştır.⁷¹

Tirebolu'da 1950'de ürünün az olmasıyla dolayısıyla Espiye, Bada, Tirebolu ve Camıyanı Tarım Kredi Kooperatifleri'ne olan borçlarını ödeyemeyen çiftçiler Ziraat Bankasına olan 149.167 lira borcun bir yıl ertelenmesine karar verilmiştir.⁷² Yine 1952 yılında Giresun ve Dereli'de meydana gelen don yüzünden fındık zarara uğramıştır. Paye, Kemaliye ve Dereli Tarım

⁶⁵ *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.1, 22 Aralık 1961, Dönem 1, Toplantı 1, Birleşim 25, s. 363-364.

⁶⁶ *BCA*, 030.18.1.2/160.22.16, 28 Nisan 1961.

⁶⁷ *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.23, 17 Aralık 1963, Dönem 1, Toplantı 2, Birleşim 15, s. 434 – 436.

⁶⁸ *Milliyet*, 25 Mart 1966, s.7.; *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, C.5, 24 Mart 1966, Dönem 2, Toplantı 1, Birleşim 72, s. 564-565.

⁶⁹ *BCA*, 030.18.1.2/7.62.6, 18 Aralık 1929.

⁷⁰ *BCA*, 030.18.1.2/99.60.3, 8 Temmuz 1942.

⁷¹ *BCA*, 030.18.1.2/102.37.13, 25 Mayıs 1943; 030.18.1.2/101.6.10, 23 Ocak 1943.

⁷² *BCA*, 030.18.1.2/125.22.7, 26 Mart 1951.

Kredi Kooperatifleri ortaklarının Ziraat Bankasına olan 121.542 liralık borçları olan borç bir yıl süreyle ertelenmiştir.⁷³

1953 yılında ise kışın sert geçmesi yüzünden mahsulleri hasara uğrayan Çanakçı, Görele, Eynesil ve İmatlı'da bulunan çiftçilerin 609.917 liralık borçları ertelenmiştir.⁷⁴ 1954 yılında ise tabii afetlerden dolayı mahsulleri zarara uğrayan Keşap, Karabulduk, Yolağzı ve Valit Tarım Kredi Kooperatifleri ortaklarının 1.308.038 liralık borcu ertelenmiştir.⁷⁵ Yine aynı yıl içerisinde Tirebolu, Espiye, Bada, Camıyanı ve Güce'de fazla yağış ve fındık kurdu sebebiyle borçlarını ödeyemez duruma gelen çiftçilerin borçları İcra Vekilleri Heyetince ertelenmesi karar alınmıştır.⁷⁶ 1955 yılında hüküm süren kuraklık yüzünden borçlarını ödeyemeyen Görele, Eynesil, İmatlı, Çavuşlu ve Çanakçı çiftçilerinin borçları 1 yıl süreyle ertelenmiştir.⁷⁷

1961'de Bakanlar Kurulu'nca Bulancak'a bağlı 26, Piraziz'e bağlı 25 köyde don yüzünden fındıkları zarara uğrayan çiftçilerin Ziraat Bankası'na olan 1.786.343 liralık borçları bir yıl süreyle ertelenmiştir.⁷⁸

Don yüzünden mahsulleri hasara uğrayan Keşap, Karabulduk, Yolağzı, Valit, Espiye ve Camıyanı Tarım Kredi Kooperatifleri ortaklarının borçlarını ödeyemeyecek duruma düşmüşlerdir. Bu nedenle Ziraat Bankasına olan 1.988.787,34 liralık borçları 1961 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla ertelenmiştir.⁷⁹ Aşağıdaki tablolarda bu don afeti ilgili Keşap ilçesi köylerinin hasarları belirtilmiştir.

Tablo – 2: 1960 Yılında Keşap ve Köylerinde Olan Don Afetinin Hasarı

Köy ve Mahalle Adı	Hasar Gören Mahsulün Cinsi	Hasar Sebebi	Hasar Yüzdesi
Karabedir	Fındık	Fizyolojik Gıdasızlık ve Don	%70
Uğurca	“	“	“
Fındıklı	“	“	“
Yolağzı	“	“	“
Cingiren	“	“	“
Düzköy	“	“	“
Hisarüstü	“	“	“
Güney	“	“	%75
Vanazıt	“	“	“
Hasankef	“	“	“
Tepeköy	“	“	“
Gönüllü	“	“	“
Bayramşah	“	“	%80
Harmandarlı	“	“	“
Kurbanpınarı	“	“	“
Saraycık	“	“	“
Balıklısu	“	“	“
Kaşaltı	“	“	“
Sürmenli	“	“	“

⁷³ BCA, 030.18.1.2/132.57.17, 10 Temmuz 1953.

⁷⁴ BCA, 030.18.1.2/136.52.8, 10 Haziran 1954.

⁷⁵ BCA, 030.18.1.2/135.39.3, 10 Mart 1954.

⁷⁶ BCA, 030.18.1.2/137.92.19, 10 Kasım 1954.

⁷⁷ BCA, 030.18.1.2/143.61.20, 17 Temmuz 1956.

⁷⁸ BCA, 030.18.1.2/158.40.10, 28 Ocak 1961.

⁷⁹ BCA, 030.18.1.2/159.13.3, 23 Mart 1961.

Kılıçlı	“	“	“
Emeksen	“	“	%85
Sancaklıtepe	“	“	“
Taflancık	“	“	“
Valit Çakırlı	“	“	“
Eğercen	“	“	“
Valit	“	“	%90
Küçükgeriş	“	“	“
Bayrambey	“	“	“
Demirci	“	“	“
Feriz	“	“	“
Engüz	“	“	“
Sayca	“	“	“
Kayabaşı	“	“	“
Güveç	“	“	“
Yivdincik	“	“	%95
Karabulduk	“	“	“
Halkalı	“	“	“
Mencilis	“	“	%97
Geçit	“	“	“
Unaca	“	“	“
Armutdüzü	“	“	%98
Harami	“	“	“

Tablodan 1960 yılında şiddetli bir don olayının olduğunu hasar yüzdelerinden anlamaktayız. Keşap'ın coğrafi konumu göz önünde bulundurulduğunda kıyından iç kesimlere gidildikçe hasar yüzdesinin arttığını görmekteyiz.

1963 yılı üretim döneminde tabii afetler yüzünden mahsullerinin hasara uğraması dolayısıyla aşağıdaki tabloda belirtilen yerlerdeki çiftçilerin borçları bir yıl süreyle ertelenmesi kararı alınmıştır.⁸⁰ Yine aynı yıl içerisinde don ve fındık kurdu yüzünden Giresun'un Paya, Aksu, Kemaliye, Hisargeriş, Yağmurca, Taşhan, Melikli ve Kayadibi köyündeki çiftçilerin fındıkları hasara uğramıştır. Neticesinde 1.344.903 liralık borcun bir yıl süreyle ertelenmesine Bakanlar Kurulunca karar verilmiştir.⁸¹

Tablo – 3: 1963 Yılı Giresun ve İlçeleri Borç Miktarları (Kaynak: BCA, 030.18.1.2/178.29.5)

Tarih	İl ve İlçe Adı	Köy Adedi	Borçlu Adedi	Borç Miktarı
19.09.1963	Giresun	38	165	281.753
25.10.1963	Bulancak	29	598	487.427,29
25.10.1963	Görece	28	1449	371.247
19.09.1963	Tirebolu	20	647	580.680
19.12.1963	Espiye	22	702	398.335
Toplam		137	3561	2.119.442,29

1965 yılında meydana gelen tabii afetler mahsulü olumsuz etkilemiş dolayısıyla çiftçiler kooperatiften aldıkları paraları ödeyemez duruma gelmiştir. Giresun merkeze bağlı; Paya, Aksu, Kemaliye, Hisargeriş, Yağmurca, Taşhan, Melikli ve Kayadibi köylerinde bulunanlar ile Keşap,

⁸⁰ BCA, 030.18.1.2/178.29.5, 21 Mayıs 1964; 030.18.1.2/178.35.18, 20 Haziran 1964.

⁸¹ BCA, 030.18.1.2/179.47.7, 14 Ağustos 1964.

Bulancak, Piraziz, Tirebolu, Güce ve Harşit'te bulunan çiftçilerin borçları Bakanlar Kurulunca bir yıl süreyle ertelenmiştir.⁸²

8- Salgın Hastalıklar

Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkemizin tamamında olduğu gibi Giresun'da da bulaşıcı hastalıklar görülmekteydi. 1924 yılı itibariyle il genelinde 1285 frengili hasta tedavi edilmekteydi. 1928 yılına gelindiğinde frengili hasta sayısı 1965 kişiye ulaşmıştır. Bunun yanında Giresun'da çiçek, tifo, difteri, kızıl, kızamık, dizanteri ve verem gibi bulaşıcı hastalıklara da rastlanmaktaydı. 1928 yılında Giresun merkezde 977, Görele'de 352 ve Tirebolu'da 732 sıtma hastası tedavi görmekteydi.⁸³

Sıhhiye Müdürlüğü, bulaşıcı hastalıkların önünü alabilmek için 1924 yılı içerisinde ücretsiz muayene ve aşı kampanyası başlattı. Bu yıl 914 kişi ücretsiz muayene edildi. Binlerce kişiye aşılar yapıldı ve yardıma muhtaç olanlara yardım edildi.⁸⁴

Sonuç

Giresun'da meydana gelen en çok doğal afet olayları su baskını ve heyelandır. Bunun sonucunda da birçok ev yıkılmakta ve insanlar ölmektedir. İncelenen dönem içerisinde belge ve gazetelere yansıyan 10 sel afeti sonucunda 20'den fazla kişi hayatını kaybetmiş, birçok hayvan telef olmuş ve yüzlerce ev yıkılmıştır. Cumhuriyet döneminde heyelandan zarar gören ailelere yeni yerler tahsis edilmiş ve ev, samanlık gibi yapıların yapılmasında fondan para ayrılmıştır. Son yıllarda da meydana gelen sel ve heyelan bu konuda daha ciddi tedbirlerin ve yardımların yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Giresun birinci dereceden deprem şehri olmadığı halde iç kesimde bulunan Şebinkarahisar, Alucra ve Çamoluk ilçeleri birinci dereceden deprem bölgeleridir. 1939 Erzincan depremi Giresun'da da etkili olmuştur. Şebinkarahisar'da ölü sayısı 1439'u bulmuştur. Yine 1961'de Şebinkarahisar'da büyük bir yangın çıkmış ve seksen ev yanmıştır.

Çıkan fırtınalar sonucunda 19 balıkçı teknesi tayfasıyla beraber kaybolmuştur. Birçok insan hayatını kaybetmiş ve zarar gören ailelere de devlet tarafından yardım edilmiştir. Doğal afetler Giresun'da mahsulleri de etkilemiştir. Zaman zaman fırdığın hasar görmesine neden olmuştur. Bu durum fındıkla geçinen aileleri iktisadi olarak etkilemiş ve bölgede açlık felaketi meydana gelmiştir. Devlet buralara imkânları doğrultusunda yardımlarda bulunmuştur. Buğday, mısır yardımları yapılmış, bankaya borçları olanların borçları ertelenmiştir. 1930 yılında Tirebolu'da açlıktan 4 kişi ölmüştür. Ekonomik sıkıntılar yalnızca mahsullerin zarar görmesinden kaynaklanmamıştır. II. Dünya Savaşı sırasındaki ekonomik buhranda halkı doğrudan etkilemiştir.

Sonuç olarak incelenen dönem ve günümüz göz önünde bulundurulduğunda Giresun'da su baskınları ve heyelan üzerine sıkı tedbirlerin alınması ve yardımların çoğaltılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bunların yapılabilmesi içinde artan bilgi birikiminden ve devletin ekonomik gücünden de faydalanmak gerekir.

⁸² BCA, 030.18.1.2/194.25.8, 6 Nisan 1966; 030.18.1.2/195.29.8, 25 Nisan 1966; 030.18.1.2/195.34.20, 13 Mayıs 1966.

⁸³ Sadık Sarısan, *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Giresun (1923 – 1930)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1999, s. 165, 166.

⁸⁴ Sarısan, *a.g.e.*, s. 167.

KAYNAKLAR

1- Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)

Başbakanlık Özel Kalem Müdürlüğü Fonu: 030.1.0.0/99.610.1.

Muamalat Genel Müdürlüğü Fonu: 030.10.0.0/117.818.4, 030.10.0.0/117.818.29, 030.10.0.0/117.819.3, 030.10.0.0/118.834.24, 030.10.0.0/119.837.16, 030.10.0.0/119.838.13, 030.10.0.0/119.844.1, 030.10.0.0/120.849.5, 030.10.0.0/120.849.9, 030.10.0.0/120.853.11, 030.10.0.0/120.858.5, 030.10.0.0/121.861.8, 030.10.0.0/121.862.22, 030.10.0.0/159.114.30, 030.10.0.0/177.224.7, 030.10.0.0/178.234.31, 030.10.0.0/185.273.6.

Bakanlar Kurulu Kararları Fonu: 030.18.1.2/7.62.6, 030.18.1.2/61.1.18, 030.18.1.2/92.71.9, 030.18.1.2/95.46.10, 030.18.1.2/99.60.3, 030.18.1.2/101.6.10, 030.18.1.2/102.37.13, 030.18.1.2/125.22.7, 030.18.1.2/132.57.17, 030.18.1.2/135.39.3, 030.18.1.2/136.52.8, 030.18.1.2/136.62.16, 030.18.1.2/137.64.12, 030.18.1.2/137.80.17, 030.18.1.2/137.92.19, 030.18.1.2/143.61.20, 030.18.1.2/158.40.10, 030.18.1.2/159.13.3, 030.18.1.2/160.22.16, 030.18.1.2/178.28.9, 030.18.1.2/178.29.5, 030.18.1.2/178.34.17, 030.18.1.2/178.35.18, 030.18.1.2/179.47.7, 030.18.1.2/187.37.8, 030.18.1.2/190.70.17, 030.18.1.2/194.25.8, 030.18.1.2/195.29.8, 030.18.1.2/195.34.20, 030.18.1.2/202.1.3, 030.18.1.2/220.39.6, 030.18.1.2/220.39.7, 030.18.1.2/220.40.1, 030.18.1.2/220.40.2, 030.18.1.2/221.46.19, 030.18.1.2/221.46.20, 030.18.1.2/221.47.3, 030.18.1.2/222.49.8, 030.18.1.2/222.49.9.

2- Meclis Tutanakları

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C.1, 22 Aralık 1961, Dönem 1, Toplantı 1, Birleşim 25.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C.2, 17 Ocak 1962, Dönem 1, Toplantı 1, Birleşim 34.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C.10, 26 Aralık 1962, Dönem 1, Toplantı 2, Birleşim 22.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C.23, 17 Aralık 1963, Dönem 1, Toplantı 2, Birleşim 15.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C. 43, 2 Temmuz 1965, Dönem 1, Toplantı 4, Birleşim 139.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C.5, 24 Mart 1966, Dönem 2, Toplantı 1, Birleşim 72.

Millet Meclisi Tutanak Dergisi, C.23, 26 Ocak 1968, Dönem 2, Toplantı 3, Birleşim 32.

3- Gazeteler

Milliyet, 14 Eylül 1954, 5 Eylül 1956, 22 Mayıs 1959, 8 Ağustos 1961, 27 Mayıs 1962, 26 Haziran 1965, 27 Haziran 1965, 25 Mart 1966, 28 Temmuz 1967, 14 Mart 1968, 18 Nisan 1971, 17 Mayıs 1975, 18 Haziran 1981, 2 Temmuz 1981.

4- Kitaplar ve Makaleler

ARSLAN, Aslı; *Türkiye’de Tabii Afetler(1923-1950)*, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2003.

ÇELİK, Mukaddes; “Cumhuriyet Döneminde Giresun: İktisadi Açından Bir Tetkik”, *Giresun Tarihi Sempozyumu 24-25 Mayıs 1996*, Giresun Belediyesi Kültür Yay., İstanbul 1997, ss. 355 – 363.

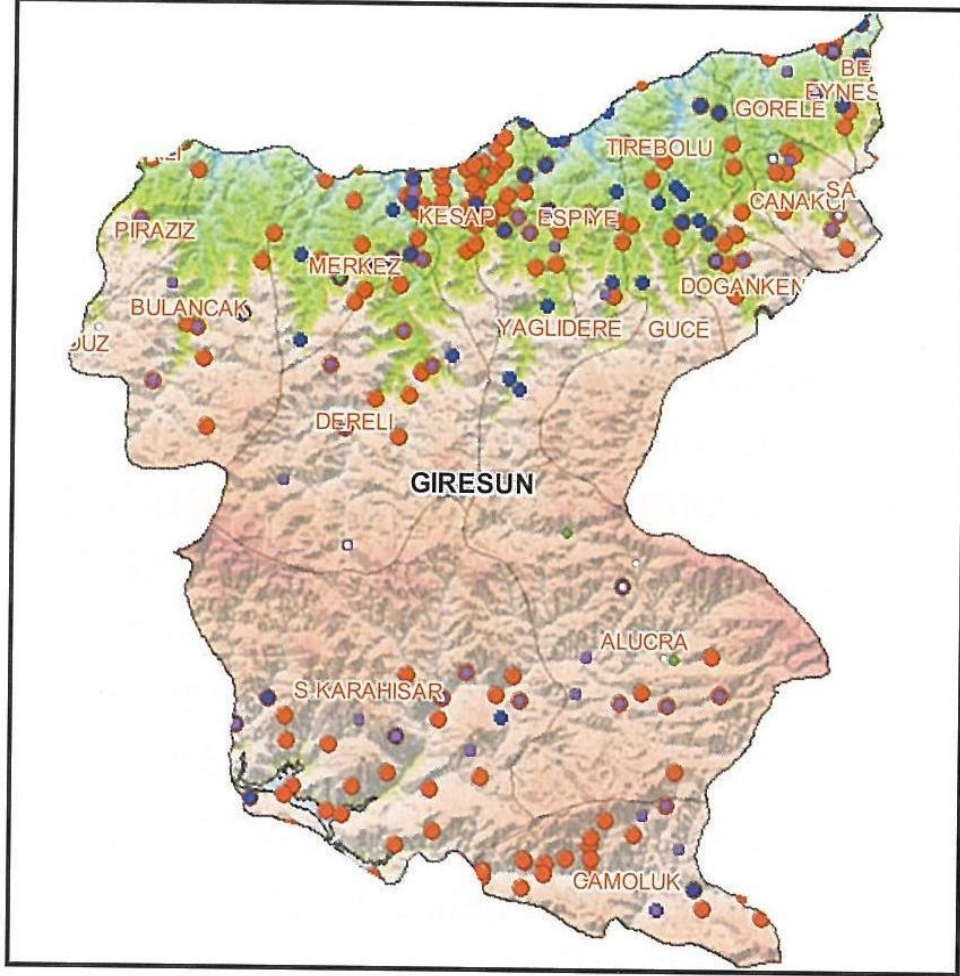
GÖKÇE, Oktay ve diğerleri, *Türkiye'de Afetlerin Mekansal ve İstatistiksel Dağılımı Afet Bilgileri Envanteri*, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü Afet Etüt ve Hasar Tespit Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara 2008.

PAMPAL, Süleyman, Bülent Özmen; *Türkiye'de Deprem Gerçeği*, Ümit Ofset Matbaacılık, Ankara 2007.

SARISAMAN, Sadık; *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Giresun (1923 – 1930)*, Giresun Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 1999.

EKLER

Ek – 1 Giresun İli Afet Olaylarının Dağılımı

AÇIKLAMALAR

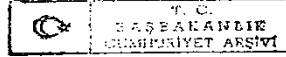
- Çiğ afetinden etkilenmiş yerleşim birimleri
- Heyelan, kaya düşmesi, su baskını, çiğ ve deprem dışında kalan diğer afet olaylarından etkilenmiş yerleşim birimleri (örneğin yangın, mağara çökmesi vb.)
- Kaya düşmesi afetinden etkilenmiş yerleşim birimleri
- Su baskını afetinden etkilenmiş yerleşim birimleri
- Heyelan afetinden etkilenmiş yerleşim birimleri
- Deprem afetinden etkilenmiş yerleşim birimleri

CUMHURİYET DÖNEMİNDE GİRESUN'DA MEYDANA GELEN DOĞAL AFETLER VE
ALINAN TEDBİRLER (1924 – 1981)

Ek – 2 1933 Yılında Meydana Gelen Fırtınanın Ardın Çekilen Telgraf Sureti

T. C.
Dahiliye Vekâleti
V. i. U. M.
S. M.
Sayı

Hulâsa:

Giresun Vilâyetinin 7-12-1933
tarih ve 398 Nolu telğrafi suretidir

30-II-1933 tarihinde vukua gelen fırtınadan merkezde karaya çekili mavunalardan üç adedi ile iki küçük balıkcı kayığı parçalanmış ve üç mavuna da kısmen zedelenmiştir. Sahile yakın eski bir hane harap olmuş dalgalar mezarlara hücum etmiştir. Ceman 46 Çuval fındıkla ihraç edilmek üzere iskeleyle getirilmiş olan ceviz kütüklerinden on adedi deniz tarafından sürüklenmiştir.

Görece kazasında yapılmakta olan Parkın duvarı ile sahile yakın bazı evlere su girmiştir. Tirebolu kazasında Zefre ve Canburnu mevkiinde çekili üç kayık kaybolmuştur. Zefrede sahile yakın bir kahvenin duvarı yıkılmış ve Tirebolu Rihtımı üzerinde bulunan Gümrük muhafaza memurlarına ait büyük kulübe ve çekili bir sandal parçalanmıştır. Tirebolu İskelesine ait Kaptan isimdeki motörün tayfası ile birlikte Samsunda battığı haber alınmıştır. Kesap Nahiyesinde denizde bulunan altı küçük balıkcı kayığından ikisi avdet etmiş ve dördü laybolmuş karaya çekili iki motörün tekneleri parçalanmış makineleri kurtarılmıştır. Bulancak nahiyesindeki küçük bir ev kısmen iskelenin düşme tahtaları tamamen harap olmuş ve sahil şosası bozulmuştur. Tesbit edilen Zarar ve ziyanın bundan ibaret olduğu maruzdur.

Aslı gibidir

Kalın

030	10			121	861	8
-----	----	--	--	-----	-----	---

Cevaben yazılacak Evrakta: Cevap olduğu muharreratio tarih numarası ile hangi daire ve guha ile yazıldığına derecelenmesi rica olunur

Ek- 3 1965 Şebinkarahisar'da heyelandan zarar gören ailelere yardım

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR TETKİK DAİRESİ

Sayı : 6/4876

KARARNAME

26/2/1962 tarihli ve 6/235 sayılı Kararnameye ektir.

1-Giresun İli'nin Şebinkarahisar İlçesine bağlı Avutmuş mahallesi Eşekgözü mevkiinde meydana gelen yer kayması olayına maruz oldukları tesbit edilen (8) ailenin ilgili Bakanlıkların temsilcilerinden kurulu Komitece incelenen Belediye sınırları içinde bulunan Mezarlık Mevkine yerleştirilmeleri ,

2-Her aileye 12.500 (onikibin beşyüz) lirayı geçmemek üzere yapılacak inşaat yardımı için 100.000 (yüzbin)lira ile arazi sağlanması, su tesisleri,yol ve kadastro işleri için gereken 20.000 (yirmibin) liranın toplamı olan 120.000 (yüzyirmibin) liranın Fon'dan ayrılması,

3-Afete maruz olanlardan 7269 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılarını kendileri yaptırmayı isteyip borçlanmayı yüklenenlere, mahalli özellikler gözönünde bulundurulmak suretiyle yapı şartları,tipleri,geçitli kısımlarının eb'adı ve sayıları önceden tesbit edilerek hazırlanacak plânlar ve yapılacak keşifler gereğince bulunacak inşaat bedellerinin, inşaatın seyrine göre taksitler halinde nakden ödemesi ve gerektiğinde teknik ve malzeme yardımı sağlanması ve yapılacak bu yardımların aynı Kanunun 40 nci maddesindeki esaslar dairesinde tahsili;

Maliye Bakanlığının uygun mütalâasına dayanan İmar ve İskân Bakanlığının 1/6/1965 tarihli ve 28-7/5127 sayılı yazısıyla yapılan teklifi üzerine,7269 sayılı Kanunun 16 ve 36 ncı maddelerine göre,Bakanlar Kurulunca 21/ 6/1965 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Devlet Bakanı

Adebi Bakan

Millî Savunma Bakanı

İçişleri Bakanı

Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı

Millî Eğitim Bakanı

Beyndirlik Bakanı

Ticaret Bakanı

Sağ. ve Sos. Y. Bakanı

Güm. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı

Ulaştırma Bakanı

Çalışma Bakanı

Sanayi Bakanı

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

Ticaret ve Turizm Bakanı

İmar ve İskân Bakanı

Köy İşleri Bakanı

Dosya No:
106-11

805

030 18 01 187 378